

Rola rodziców w wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka to kompleksowy program wsparcia, którego celem jest zapewnienie optymalnych warunków rozwoju i nauki najmłodszym dzieciom. Takie działania są ważne, ponieważ pierwsze lata życia dziecka stanowią kluczowy okres dla jego rozwoju, a wprowadzenie odpowiednich stymulacji i interwencji może znacząco wpłynąć na dalszy rozwój i funkcjonowanie dziecka.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka może obejmować różnorodne działania, takie jak wsparcie rodzinne, terapie specjalistyczne, zajęcia edukacyjne czy programy interwencyjne. W ramach takich programów dzieci są poddawane ocenie rozwoju, a następnie zapewniane są im indywidualnie dostosowane działania wspierające.

Działania wczesnego wspomagania rozwoju dziecka są prowadzone we współpracy z rodziną, która odgrywa kluczową rolę w procesie wspierania rozwoju dziecka. Wczesne interwencje mogą pomóc w diagnozie i terapii ewentualnych trudności rozwojowych, a także w zapewnieniu odpowiednich stymulacji i wsparcia dla dziecka.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka ma na celu zapewnienie optymalnych warunków rozwoju najmłodszych dzieci i umożliwienie im jak najlepszego startu w życiu. Działania wczesnego interwencji są ważne dla zapobiegania ewentualnym problemom rozwojowym oraz wspierania dzieci w osiągnięciu pełnego potencjału rozwojowego.

Rola rodziców w wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka jest niezwykle ważna. To oni mają pierwszy i największy wpływ na rozwój swojego dziecka, zarówno pod względem fizycznym, jak i emocjonalnym, intelektualnym oraz społecznym. Wczesne lata życia są kluczowe dla rozwoju mózgu dziecka, dlatego ważne jest, aby rodzice zapewnili mu odpowiednią stymulację i wsparcie. Wsparcie dziecka na każdym etapie jego rozwoju jest rzeczą kluczową. Od najmłodszych lat zaangażowani są w to rodzice, lekarze i opiekunowie w przedszkolu. Pierwsze sygnały mówiące o jakichkolwiek nieprawidłowościach powinny sprawić, że w codzienny rytm dnia wkracza WWRD. Jest to nic innego jak interdyscyplinarne podejście do umożliwienia objęcia specjalistyczną opieką dziecka i jego rodziny.

Rodzice powinni być zaangażowani w rozwój swojego dziecka od samego początku. Wspieranie rozwoju dziecka to nie tylko zapewnienie mu odpowiedniej pielęgnacji i dbałości o jego potrzeby fizjologiczne, ale także rozmowa z dzieckiem, czytanie mu książek, śpiewanie piosenek, czy też wspólne zabawy.

Rodzice powinni być również świadomi swojej roli jako najważniejszych nauczycieli dziecka. To od nich dziecko uczy się podstawowych umiejętności, jak mówienie, chodzenie, czy też samodzielne jedzenie. Dlatego ważne jest, aby rodzice byli cierpliwi, troskliwi i dostarczali dziecku odpowiedniego wsparcia i zachęty do rozwoju.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka ma ogromne znaczenie dla jego przyszłego rozwoju i sukcesów w życiu. Dlatego ważne jest, aby rodzice byli aktywnie zaangażowani w proces wspierania i rozwijania umiejętności swojego dziecka już od najwcześniejszych lat życia.

Dlaczego WWRD jest ważne? Przede wszystkim zmniejsza ryzyko opóźnień rozwojowych, pomaga rodzicom i rodzinie w codziennym zrozumieniu funkcjonowania z dzieckiem niepełnosprawnym. Jest dla nich wsparciem i pomocą oraz dostarcza ważnych informacji związanych z rozwojem dziecka i jego stymulacji i co ważne, zmniejsza uboczne skutki niepełnosprawności dziecka.

Jeżeli jako rodzic zauważysz niepokojące symptomy, nie możesz ich lekceważyć. Rozmowa z lekarzem pierwszego kontaktu czy nauczycielem przedszkola i wczesne rozpoznanie problemów rozwojowych dziecka oraz objęcie go specjalistyczną opieką da mu szansę na zminimalizowanie trudności rozwojowych lub ich całkowite wyeliminowanie.

Rodzic to najlepszy obserwator i terapeuta, ale ważne jest zachowanie równowagi – dlatego czasami lepiej jest udać się ze swoimi obawami do specjalisty albo otworzyć się na napływające uwagi z przedszkola.

Niezależność i samodzielność dziecka jest dla wszystkich stron priorytetem i o tym nie wolno nam zapominać. WWRD pokazuje, że samorealizacja, nabywanie umiejętności jest możliwe wśród dzieci z orzeczeniami. Każdy krok nawet najmniejszy, ale krok do przodu pokazuje, że warto wykonać wspólną pracę dla dobra dziecka.

Pozostając w domu zwróć uwagę na istotne aspekty otoczenia, które mogą tworzyć warunki wspierające rozwój Twojego dziecka:

1. Atmosfera bezpieczeństwa emocjonalnego, spokoju, życzliwości:

- ❖ staraj się aby atmosfera w domu była spokojna, unikaj nagłych, gwałtownych reakcji emocjonalnych;
- ❖ zwracaj się w sposób spokojny, jeśli sytuacja tego wymaga w sposób stanowczy, do Twojego dziecka; unikaj nadmiernego oceniania, moralizowania Twojego dziecka, ale jasno i konkretnie stawiaj granice zachowania;
- ❖ zapewniaj dziecko o swoich uczuciach, nawet kiedy się tego nie domaga;
- ❖ stwarzaj okazję do wyrażania pozytywnych emocji.

2. Przewidywalna, unormowana organizacja dnia:

Zaplanuj stałe, rutynowe aktywności oraz przestrzeń na swobodną zabawę. Odwołuj się do ustalonego planu podczas egzekwowania określonych zachowań, ale nie trzymaj się go sztywno. Pozwól na odstępstwa od niego w zależności od aktualnych potrzeb Twojego dziecka.

3. Okazja do Aktywności:

- ❖ zapewnij odpowiednią przestrzeń do zabawy (pochowaj zbędne przedmioty, odsuń niektóre meble, zwiń/rozłóż dywan jeśli sytuacja tego wymaga);
- ❖ co jakiś czas zmieniaj/chowaj zabawki, które dziecko już poznało i którymi mogło się znudzić;
- ❖ wykorzystuj w zabawie domowe przedmioty, kuchenne przybory pamiętając dostosowane do wieku Twojego dziecka, pamiętając o BEZPIECZENSTWIE;
- ❖ zachęcaj dziecko do wspólnego wykonywania codziennych domowych czynności, chwal nawet drobne próby współpracy, naśladowania;
- ❖ obserwuj zachowania Twojego dziecka, zwróć uwagę, co wzbudza jego ciekawość i zainteresowanie;
- ❖ w miarę możliwości staraj się organizować różnorodne aktywności, pobudzające różne sfery rozwoju.

4. Swobodna zabawa:

Zapewnij czas i miejsce na swobodną, zgodną z zainteresowaniami i aktualnymi pomysłami zabawę Twojego dziecka. Pozwól mu na wybór zabawy na, którą ma w danej chwili ochotę, to buduje u dzieci poczucie, że mogą same decydować o swoich zainteresowaniach i uczy je podejmowania decyzji i wyborów.

5. Chwila dla dziecka:

Znajdź czas na indywidualny kontakt z dzieckiem np. poprzez wspólne czytanie, zabawy oparte na wzajemności (raz TY raz Ja), wspólną grę, układankę. Unikaj pośpiechu, zadbaj o atmosferę radości i wzajemnej bliskości.

6. Komunikacja:

- ❖ Zwracaj się wprost do dziecka, w razie potrzeby wspieraj komunikację słowną gestem,
 - ❖ Unikaj nadmiernego przeładowania słownego w stosunku do dziecka, wydawania kilku pleceń, próśb na raz.
 - ❖ Porozumiewaj się z dzieckiem w atmosferze bezpieczeństwa emocjonalnego.
7. W razie potrzeb utrzymuj kontakt z osobami prowadzącymi zajęcia WWRD:
- ❖ uzyskuj pomoc w rozpoznaniu aktualnych potrzeb rozwojowych Twojego dziecka;
 - ❖ ustal wspólne kierunki oddziaływań;
 - ❖ konsultuj wybrane sposoby pracy, metody ćwiczeń;
 - ❖ uzyskaj wsparcie emocjonalne w związku z zaistniałą aktualną trudną sytuacją.

W celu zmaksymalizowania efektów uczenia się, w miarę możliwości uwzględniaj w codziennej pracy poniższe istotne aspekty procesu uczenia się:

- ❖ zaangażowanie: motywuj dziecko poprzez zachęcanie go do określonych aktywności, unikaj zmuszania do ich wykonywania, podążaj za zainteresowaniami i wyobraźnią Twojego dziecka;
- ❖ niezależność: pozwól dziecku na dokonywanie wyborów, stwarzaj okazję do samodzielnego, swobodnego eksperymentowania i różnorodnych doświadczeń;
- ❖ interakcja społeczna: zwracaj się prostymi, konkretnymi komunikatami wprost do dziecka, unikaj wypowiedzi oraz tonu rozkazującego, wspieraj komunikację słowną gestami niewerbalnymi, chwal nawet drobne przejawy zachowań oczekiwanych, współpracy i współdziałania, stwarzaj atmosferę bezpieczeństwa emocjonalnego.

Drodzy Rodzice oto przykłady kilku ćwiczeń, które możecie wykonywać ze swoimi dziećmi w domu:

- ❖ nazywaj dziecku przedmioty i czynności podczas wykonywania domowych obowiązków;
- ❖ pokazuj funkcje zastosowania różnych przedmiotów;
- ❖ podczas czytania, przeglądania książek zachęcaj dziecko do pokazywania nazwanych obrazków, przedmiotów, zwierząt;
- ❖ stwórz proste obrazki przedstawiające określone przedmioty, zachęcaj do dopasowywania ich do rzeczywistych obiektów;
- ❖ nazywaj części garderoby podczas ubierania/rozbierania się;
- ❖ śpiewaj/nuć proste rytmiczne melodie, piosenki, zachęcaj do powtarzania, śpiewania;
- ❖ zachęcaj dziecko do opowiadania własnymi słowami bajki, którą usłyszało lub obejrzało w TV;
- ❖ demonstruj proste i bardziej złożone ruchy, gesty zachęcaj do naśladowania;
- ❖ demonstruj układ klocków (dostosowany do możliwości Twojego dziecka), zachęcaj do odwzorowania;
- ❖ licz owoce, warzywa podczas przygotowywania obiadu, schody, jeśli wchodzicie po schodach;
- ❖ podczas ćwiczeń kolorowania, kreskowania, rysowania podążaj za zainteresowaniami dziecka (np. ulubiony bohater, postać z bajki);
- ❖ w przypadku trudności komunikacyjnych Twojego dziecka ustal gest sygnalizujący stan zmęczenia, zdenerwowania zachęca do używania go przez dziecko w określonych sytuacjach;
- ❖ omawiaj sytuacje i zachowania, których dziecko nie rozumie, w prosty sposób, wyjaśniaj dlaczego należy zachować się w określony sposób;

- ❖ w miarę możliwości organizuj zwaby ruchowo – sensoryczne (np. huśtanie w kocu, „wałkowanie” w pościeli, tory przeszkód);
- ❖ zachęcaj do samodzielnego wykonywania czynności higienicznych, samoobsługowych.

Opracowanie:

Katarzyna Lal

Literatura:

Franczyk A., Krajewska K. Program psychostymulacji dzieci w wieku przedszkolnym z deficytami i zaburzeniami rozwoju, Oficyna Wydawnicza Impuls, 2010 12.

Helbrügge T., von Wimpffen J. H., Pierwsze 365 dni życia dziecka, Fundacja na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Promyk Słońca-Polska”, Warszawa 1995.

Kaczmarek B.B., Wspomaganie rozwoju dzieci z zespołem Downa – teoria i praktyka, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków, 2008. 14. Kaleta K., Mróz J.(pod red.)

Psychologiczne aspekty trudności w wychowaniu dzieci z zaburzeniami rozwoju i zachowania, Wyd. Pedagogiczne ZNP, Warszawa 2010

Olechnowicz H., U źródeł rozwoju dziecka, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.

Olechnowicz H., Jaskiniowcy zagubieni w XXI wieku. Praca terapeutyczna z małymi dziećmi, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.

Pilecka J., Znaczenie wczesnej diagnozy zaburzeń rozwoju dziecka dla wyboru właściwej terapii (w:) Wspomaganie rozwoju dzieci ze złożonymi zespołami zaburzeń, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci z Zaburzeniami Genetycznymi „GEN”, Wydawnictwo Naukowe Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Poznań 2005.